

KÉTHÁZ

Tartalomjegyzék

Absztrakt.....	3–4
Műleírás.....	5–9
Tervek.....	10 - 16
Forrásjegyzék.....	17 - 18

Absztrakt

Érdekes ellentét lapul a faluban sétálva, amelyet itt-ott vesz talán észre a kíváncsibb ember. Vannak itt díszes székelykapuk, különös ablakok és cirádás tornácok, amelyeken látjuk az idő vas fogát, majd tekintetünk feljebb vándorolva csillogó új tetőket pillanthat meg annál is csillogóbb új bádогоzással, szépen kifestve. Elkezdődött tehát – a régít ápolni, újíítani kell, hiszen így maradhat fent az utókor számára.

Adott két magányos, omladozó ház, melyek egykor a falu legkéseibbnek számítottak. Bár a lakosok még mindig elsétálnak előtte – bár már nem földúton -, tekintetüket egyre kevésbé vonzza, nem úgy, mint a régi időkben. Ha mégis, akkor is szánó, lesajnáló vagy reménytelen pillantások ostromolják az amúgy is instabil falakat. A Tanító és a Kántor. Két olyan szerepkör, amelyek nagy tiszteletnek és tekintélynek örvendtek a falu életében. Házaik voltak már kocsmák, rendőrőrsök, most kiállítóterek és raktárak váltották fel az egykori otthonokat.

Úgy gondolom, hogy nem csak küllemükben szükséges ezeknek az épületeknek a finom modernizációja, hanem funkciójukban is. Mindezeket pedig úgy tartom értelmesnek, ha mégis a régít és a hagyományokat tisztelő eszközökkel és szempontokkal nyúl a házakhoz.

A közösségnek jelenleg nincs olyan mindenki számára könnyen elérhető közösségi parkja, ahol a számukra fontos hagyományok és értékek által körülölelve találkozhatnak egymással, leüljenek, beszélgessenek. Kutatásom során szeretnék a két épülettel egyként foglalkozni, fúziójukkal pedig egy olyan teret létrehozni, ahol a falu összegyűlhet és a múlttal is kapcsolatba léphet. A telkeket egyben kezelve érdekes helyzet alakul ki a Tanító házának leomlott, hiányzó részén. A rom centrikus helyzetének vizsgálatával és a helyszín rétegekre bontásával szeretnék javaslatot és választ adni a két ház sorsának alakulására.

Bár külön állnak, mért ne tehetnénk egygé?

There is an interesting contrast lurking as you walk through the village, perhaps noticed here and there by the more curious. There are ornate gates, curious windows and crenellated porches where we see the iron teeth of time, and then, as our eyes wander upwards, we see shiny new roofs with even shinier new tinwork, beautifully painted. So it has begun - the old must be cared for, renewed, so that it may be preserved for posterity.

There are two lonely, crumbling houses, once the most beautiful in the village. Although the inhabitants still walk past them - albeit no longer on dirt roads - their eyes are less and less drawn to them, unlike in the old days. Even when they do, pitying, scornful or hopeless glances besiege the already unstable walls. The Teacher and the Cantor. Two roles that were held in great respect and authority in village life. Their houses have been pubs, police stations, now showrooms and warehouses have replaced their former homes.

I believe that these buildings need a subtle modernisation not only in appearance but also in function. And all this makes sense to me if you still approach the houses with a respect for the old and for tradition.

The community does not currently have a community park that is easily accessible to everyone, where they can meet, sit down and talk surrounded by the traditions and values that are important to them.

In my research, I want to deal with the two buildings as one, and by merging them, create a space where the village can gather and connect with the past. Treating the plots as one creates an interesting situation in the demolished, missing part of the Teacher's House. I would like to propose and respond to the fate of the two houses by examining the centrality of the ruin and breaking down the site into layers.

Although they are separate, why not make them one?

Műleírás

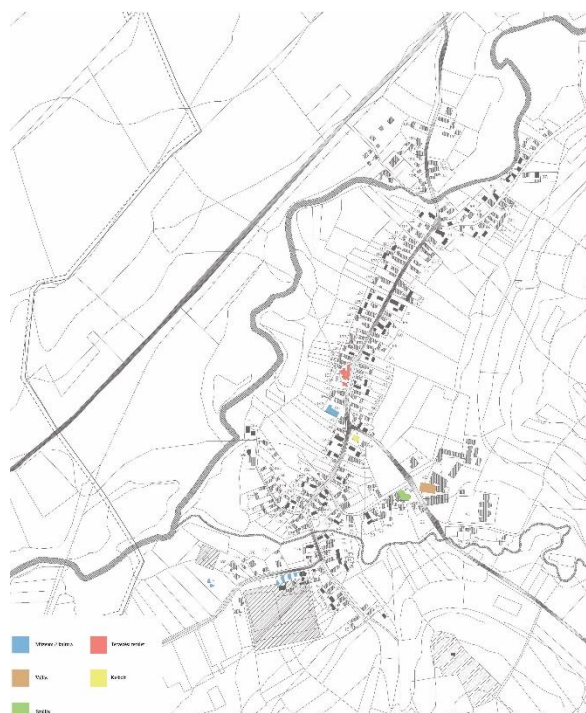
Alapfelvetés // hely szelleme

Mikháza a mai Románia, Erdély területén található maros megyei falu, melynek lakossága javarészt magyarokból áll (2002: 82,4%). A Nyárád folyó partján fekvő apró településen három nagyobb út hasít végig, melyek csakpár éve, 2019-ben lettek aszfaltozva. Marosvásárhelytől mintegy 30 km-re lévő kissé elzárt közösségről beszélünk, ahol mondhatni megállt az idő.

A falu identitástudatában nagy szerepet játszik a vallás (a helyszínen egy ferences templom és kolostor is található), hagyományok és a helyi híres személyek (Kacsó Sándor és Széllyes Sándor), akiknek a város kezdetleges állapotú kiállítóteret is berendezett. A település határában egykor egy római castrum állt, amely felfedezés következményeképp aktív múzeumi jelenlét tapasztalható, illetve minden évben régészek és régészhallgatók látogatják a nyári hetek során a helyszínt. A legfontosabb programok közé tartozik a Római Fesztivál is, amely mindig sok érdeklődőt vonz a környékről is. Alapvetően emiatt is elmondható, hogy a település életében inkább a nyári hónapok, amik forgalmasabbak, sokkal több ember megfordul itt ilyenkor, mint az év többi napján.

Alapjában a falu struktúrája rendkívül egyszerű. A három fő útvonal mentén megtalálhatóak azok az alap funkciók, amelyek a lakosság számára napi szinten kielégítőek. Kisbolt, templom, csúrszínház, a múzeumok, szálláshelyek. Ezek köré a helyszínek köré szerveződik az a szerény közösségi élet, amely alkalmat adhat arra, hogy a lakók találkozzanak

egymással, beszélgethessenek, ám ezek nem feltétlenül olyan funkciók mellé vannak párosítva, melyek biztosítják a kényelmes kikapcsolódást. Bár a kisbolt melletti filagória egy fedett-nyitott térnek tekinthető, mégsem a legalkalmasabb erre a feladatkörre; ugyanez elmondható a Janka Szállóról is, annak helyszíne is kissé félreeső a város infrastruktúrájában.

Itt jön képbe a helyszínünk; a főút mentén lévő Kántor és Tanító háza. Előbbi kisebb-nagyobb sikerrel kiállítóterként működik, bár sokat veszített eredeti pompájából, míg utóbbi erőteljes felújításra szorul. A kellemes és nem csak falubéliek, de átutazók számára kényelmes megközelíthető helyszín adott, ezért is gondoltam arra, hogy egy vigadóteret helyezzek és új életet leheljek az egykori nemes házak falai közé.

Koncepció // funkciók

Úgy gondolom, hogy érdemes lenne az épületeket komplexebb módon egy múzeumi működési infrastruktúrába szőni. A jelenlegi „kultúrház” is erőteljesen felújításra szorul a két ház telkének szomszédságában. A nyár során volt szerencsém eltölteni Mikházán két hetet, ekkor tudtam felfigyelni arra, hogy igazából rossz idő esetén nem igazán van olyan terem és tér, ahol az ásatásra érkezők tudnak tevékenykedni, erre sajnos idén elég gyakran volt precedens. Esetleges szállások terén sem igazán nagy a választék, részben érthető is, hiszen a terület látogatottsága egy éven belül nagyon rövid időintervallumra koncentrálódik.

A kultúrház helyéből és jellegéből adódóan azonban jól tudna működni egy esetleges konferenciateremként-amelyet a falu más napjain egyéb alkalmakra is használni lehetne-, pár szálláshellyel kiegészítve.

A Kántor háza alapvetően jó állapotnak örvend. Funkcionálisan egy olvasótérrel érdemes lenne kialakítani, hiszen Kacsó és Széllyes életművéhez is nagyban hozzájárul az irodalom, a kultúrára éhes elméknek kiváló lenne egy megfelelően kialakított kiállító és olvasótér struktúra.

A Tanító háza erőteljesen romlott állapotban van, az épület utolsó harmada össze is omlott már. Sajnálatosan jelenlegi állapotában teljesen hátat fordít a szomszédos épületnek, amely miatt nehézkes a két ház együtt történő működése. Tervezésem során a fő hangsúlyt a Tanító házának állapotjavítására és életre keltésére koncentráltam, a kiegészítő funkciókkal koncepcionális szinten foglalkoztam.

Elrendezés // alaprajz // kialakítás

A tervezési folyamatot annak a kapcsolatnak a vizsgálatával kezdtem, hogy hogyan tudna együtt viselkedni a két ház, miközben jelenlegi állapotában az egyik tulajdonképpen hátat fordít a másiknak. Bár a Tanító háza nagyon rossz állapotban van, karakterét és eredeti szerkezeteit igyekeztem minél jobban megőrizni.

A ház „tűzfalát” elbontva egy érdekes fordított helyzet alakult ki. Az épület főhomlokzata tulajdonképpen másodlagos elemmé válva, a telkét hátsó udvarrá alakító helyzet alakult ki. Így azonban ezzel a megnyitással a két ház közötti udvar egy közös bejárati/kerti résszé tudott alakulni.

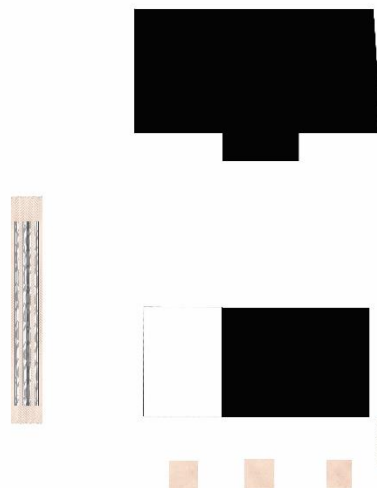

Nyár // előtte

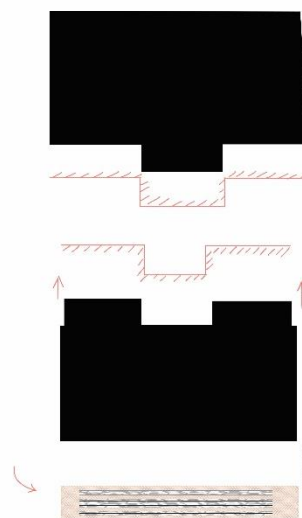

Nyár // utána

A nyár során több ideiglenes vagy éppen mobilisnak tekinthető elemet helyeztünk el a házak rossz állapotára való figyelemfelhívásként. Ezek közül a nagy asztal jelenleg a telek hátsó részén a két épületre merőlegesen lett elhelyezve, ezt a tervezés során kialakult hátsó udvarhoz helyeztem át. Így a fogyasztó vendégek a teraszozós időszakokban a friss levegőn ülve tudják csodálni a Tanító házának felújított homlokzatát, amely ebben a helyzetben önmagában is egy kiállítási tárggyá alakul át.

Az épület határoló falait megtartottam, a leomlott részt építettem vissza csupán, majd a hátsó eltávolított tűzfal helyén egyfajta „rizalitokat” alkalmazva „ölelkeztem” rá a szemben álló Kántor házára, annak tömegformálásának negatívjaként. A kiugró részek homlokzatképzésében és részleteiben a hagyományos házak kedvelt elemeinek egy részét használtam fel kicsit absztraháltabb verzióban. A másodlagossá vált homlokzati oldalra helyeztem a kiegészítő funkciókat, hiszen ebben a helyzetben nem tartottam szükségesnek a tényleges nyílászárók megtartását, áblakokat helyeztem erre az oldalra. Ezek elé került egy vizesblokk és a vigadó pultja. A fennmaradó részt a vendégek számára biztosított fogyasztó tér adja.

Értékelés, értelmezés // személyes viszony // jövőkép

A további fejlesztésekre és alakításokra való figyelemmel az amúgy tekintélyes méretű telek hátsó része fent tudna maradni a funkciók esetleges bővítésére és továbbgondolására a jövőben.

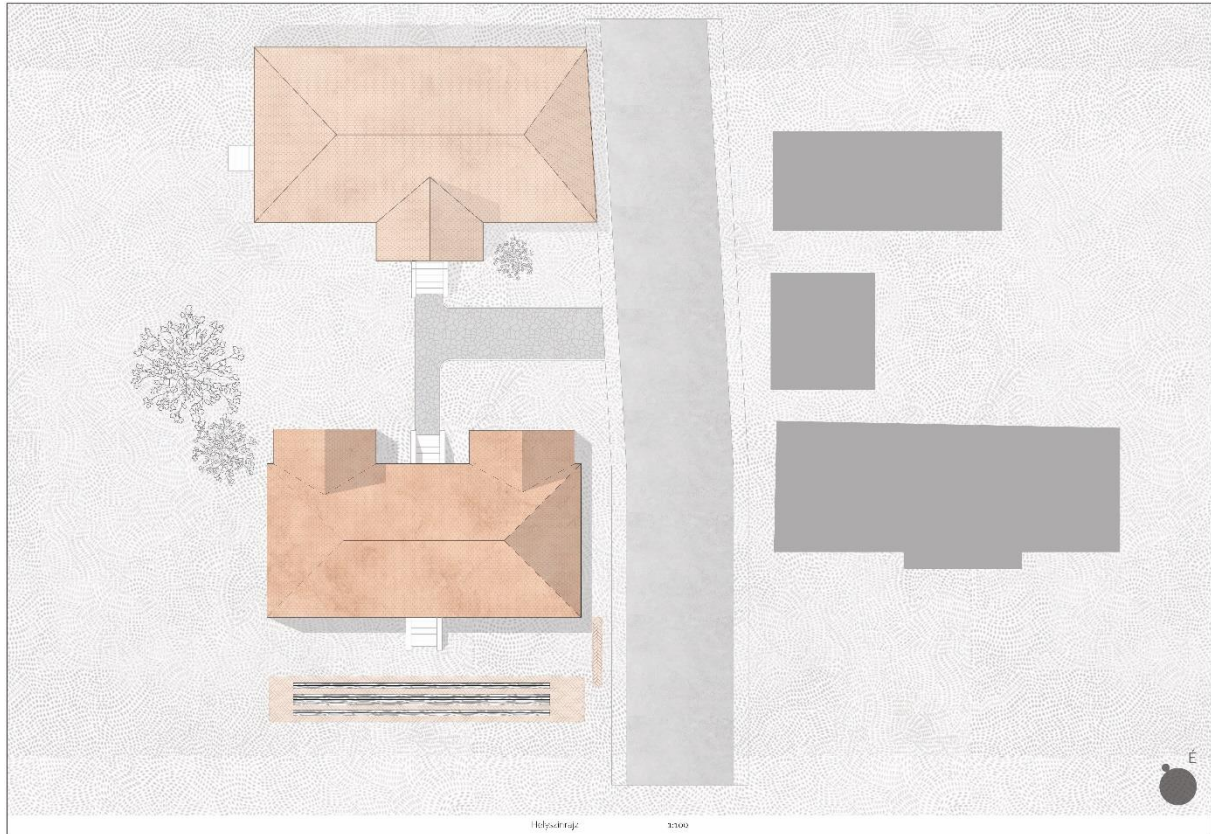
Egy ilyen kicsi, elszigetelt és összetartó közösségben fontosnak tartom, hogy a közösség érdekeit szolgáló helyek létesüljenek. Mindezek mellett azonban elengedhetetlen a múzeum és az általa hozott programok jelenléte is, hiszen ezek anyagi támogatást jelentenek a falu számára.

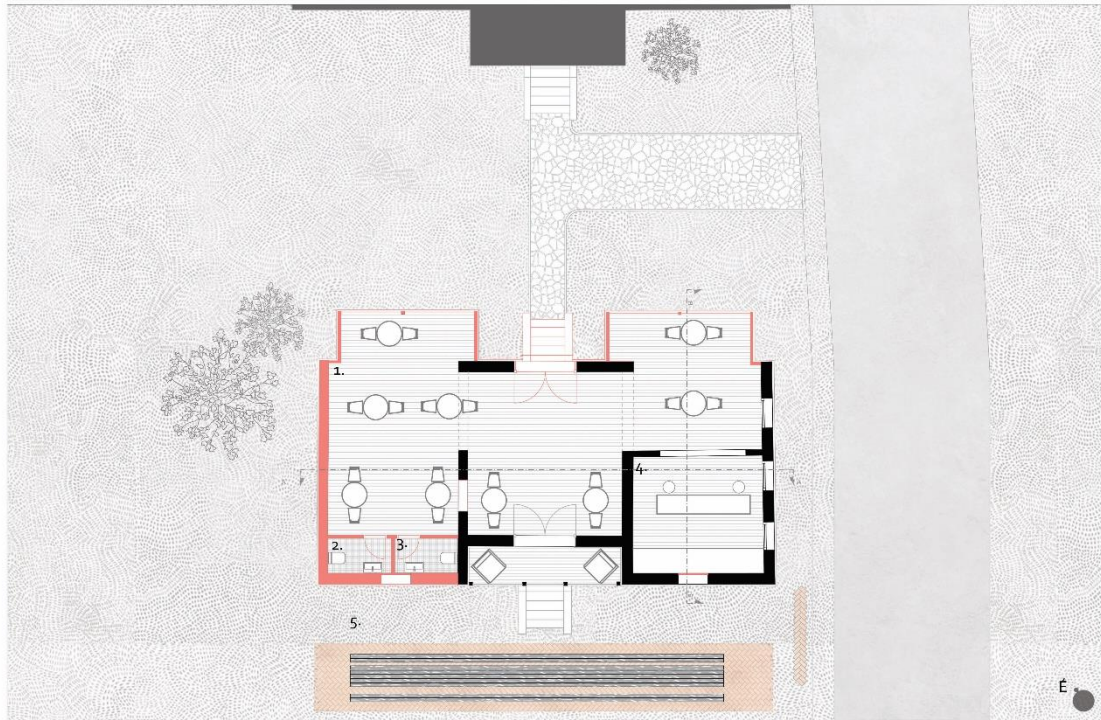
A nyár során elkezdett projektünk és az abból kialakuló párbeszéd erősítette bennem azt, hogy egy olyan jellegű tervet hozhassak létre, amely kompromisszumot hoz ebben a kérdéskörben.

Tervek

Helyszínrajz

Alaprajz

Helyiséglista:
1. Fogyasztótér
2. Mosdó

3. Mosdó
4. Kiszolgálótér

5. Hátsó udvar

Alaprajz

1:100

Metszetek

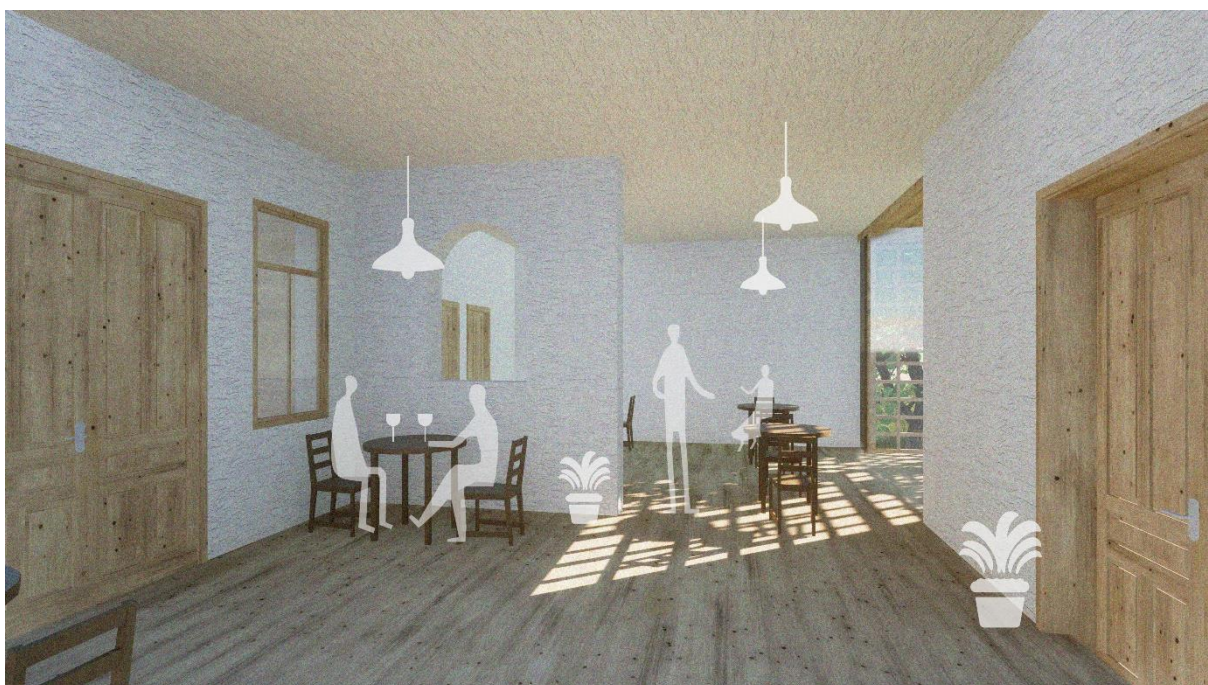
Homlokzatok

Látványok

Forrásjegyzék:

- ASSMANN, J.: *A kulturális emlékezet: írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*. Atlantisz Kiadó, Budapest. 1999.
- DÁVID, D. – TERBE, R. – VASÁROS, Zs. (szerk.): *identitás és kultúra 4: identity and culture 4. Ipartanszék füzetek No. 5*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2018.
- BUN, Z. – SZABÓ, L. (szerk.): *Építészet és Innováció. Az Építőművészeti Doktori Iskola Évkönyve 2020*. BME Építőművészeti Doktori Iskola, Budapest. 2020.
- DÁVID, D. – TERBE, R. – VASÁROS, Zs. (szerk.): *identitás és kultúra 5: identity and culture 5. Ipartanszék füzetek No. 6*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2018.
- FURU, Á. *A kistáji sajátosságok változásai Nyáradmente népi építészetében*. Erdélyi Múzeumi Egyesület LXXIX., Kolozsvár, 2017. 91-114.
- FURU, Á. *Táji Tagolódás Erdély népi építészetében*. Kolozsvár, 2017.
- GAUL, C. – SÁGI, G. – VASÁROS, Zs. (szerk.): *identitás és kultúra: identity and culture. Ipartanszék füzetek No. 1*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2014.
- GAUL, C. – VASÁROS, Zs. (szerk.): *identitás és kultúra 2: identity and culture 2. Ipartanszék füzetek No. 3*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2015.
- GAUL, C. – VASÁROS, Zs. (szerk.): *identitás és kultúra 3: identity and culture 3. Ipartanszék füzetek No. 4*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2016.
- ORBÁN Balázs: *Marosszék XV. A Szentföld*. In: *A Székelyföld leírása - Történelmi, régészeti, természetföldrajzi s népismei [sic!] szempontból*. Panda és Frohna könyvnyomdája, Pest, 1868.
- SZABÓ, M.: *Repülés a múltba: A légitérészet története*. Zöld Infó Média, Pécs, 2018.
- VASÁROS, Zs.: *Kultúrtájról-kultúrtájra*. In: DÁVID, D. – TERBE, R. – VASÁROS, Zs. (szerk.): *identitás és kultúra 4: identity and culture 4. Ipartanszék füzetek No. 5*. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest, 2018, 8-11.
- VASÁROS, Zs. – SÁGI, G. (szerk.): *Mikháza Építészeti Atlasza. Architectural Atlas of Călugăreni*. BME Építésztechnológiai Kar, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest. 2020.

5. oldal 1. fotó és 6. oldal fotó:

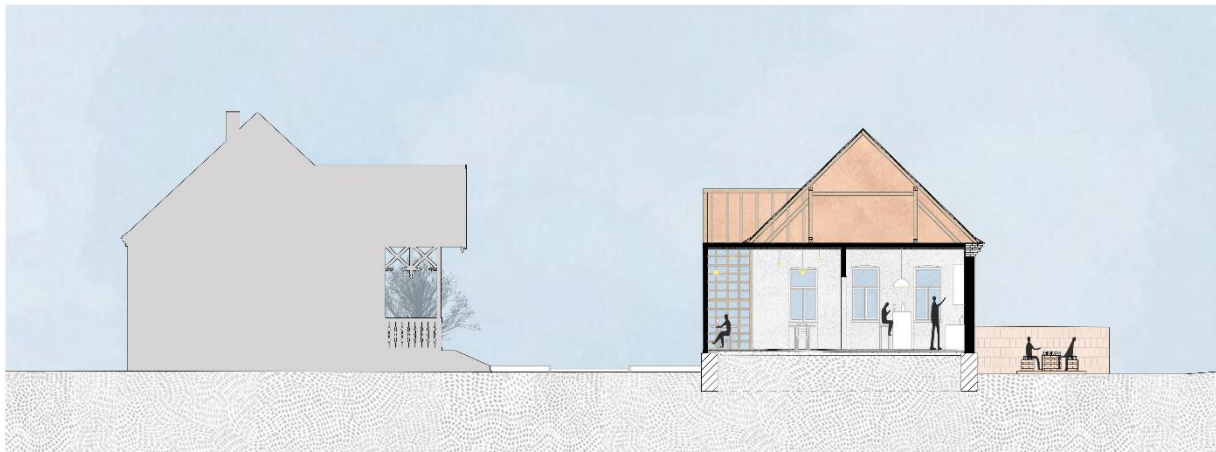
Google Earth műholdfelvétel

5. oldal 2. fotó:

VASÁROS, Zs. – SÁGI, G. (szerk): *Mikháza Építészeti Atlasza. Architectural Atlas of Călugăreni*. BME Építészmérnöki Kar, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, Budapest. 2020.

7. oldal 1. és 2. fotó:

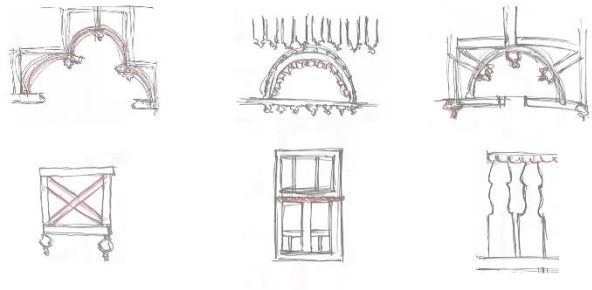
Sági Gergely DLA fényképei

A Tanító házának „megfordításával” egy közös bejárati udvar tudott kialakulni a két épület között. A ház eredeti három külön helységből álló szerkezetét egy térré nyitottam, de igyekeztem annak eredeti raszterét igyekeztem megtartani.

Anyaghasználatban a meglévő szerkezetekhez alkalmazkodva a fa, téglá, cserép és vakolt felületeket alkalmaztam.

A falu gazdag a hagyományos épületekben és építészeti részletekben. Ezeknek az elemeknek az egyszerűsített elemeinek összeillesztésével alakítottam ki az új bejárati homlokzatot. Az áttört faszerkezet mögött lévő tüvegfal nyitottabbá tette a belső teret, emellett több természetes fényt is ad.

Extramuros

Kétház

szerzők: Orbán Boglárka Éva
konzulens: Sági Gergely DI.A

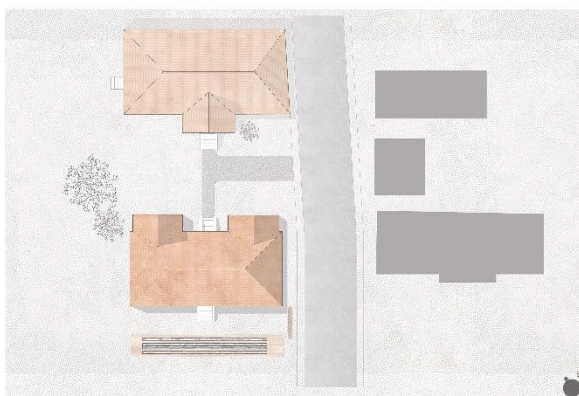
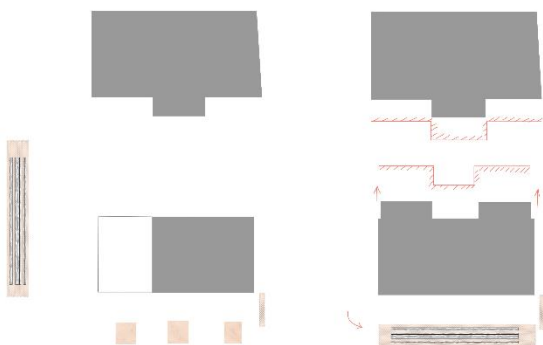
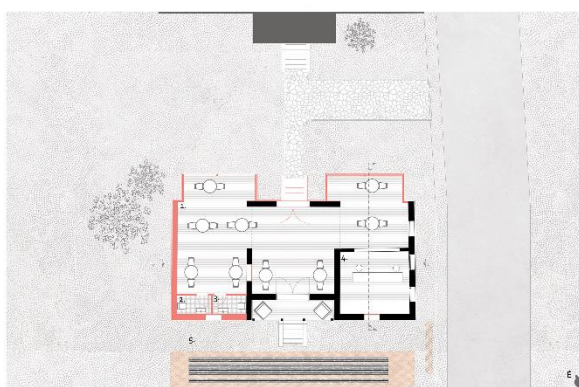

Mikháza infrastruktúrájából alapvetően hiányzik egy olyan vidágó tér, amely a falun belül központi helyen található. Ezért szerettem volna egy olyan szórakozásra alkalmas közösségi teret alkotni, ahol a lakosság találkozhat egymással egy számukra értékesnek tartott, hagyományos környezetben.

A két ház eredeti állapotában nem kommunikál egymással, a Tanító háza teljesen hátat fordít a Kántor háznak. Ennek orvosolására az előbbi épületen végeztem változtatásokat, hiszen annak állapota erősen felújításra szorul.

A leomlott harmadot tömegében visszaépítettem, a Kántor háza felőli tűzfalat pedig két kiugró hagyományos oromfalas kialakítással helyettesítettem, így az tömegével ráölelkezik szomszédjára. A kialakult kis teraszokat minél nyitottabbnak igyekeztem kialakítani.

A nyári mikházi építőtábor alkalmával létrehozott installáció - az Egyasztal - beforgatva a régi főhomlokathoz kellemes kültéri parkos kikapcsolódási ponttá változott. A téglalal lezárva az épület egy saját, privátabb teret kapott.

Extramuros

Kétház

szerző: Orbán Boglárka Éva
konzultens: Sági Gergely DLA

